



PM 2012:172 RII (Dnr 001-1400/2012)

Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56)

Remiss från Miljödepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på Miljödepartementets remiss ”Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

I betänkandet föreslås att ansvaret för insamling av förpackningsavfall och tidningar övergår till kommunerna samtidigt som kraven på producenternas helhetsansvar för förpackningsutformning och materialåtervinning förtydligas.

Samtidigt föreslås verksamhetsutövare få ansvar för allt avfall som uppkommer i verksamheten. Behovet av utökad utsortering av matavfall framhålls och kommunernas ansvar att möjliggöra för hushållen att sortera ut matavfall tydliggörs. Den övergripande utgångspunkten har varit att avfallshanteringen ska ske på ett resurseffektivt och miljömässigt sätt och vara enkel för medborgarna.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Fortum Värme AB, Stockholm Vatten AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Stockholms Handelskammare, Svensk Handel Stockholm och Visita Stockholm.

Stockholm Vatten AB, Stockholms Handelskammare och Svensk Handel Stockholm har inte inkommit med svar på remissen. Visita Stockholm meddelar att de svarar direkt till regeringen och har därför inte inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret anser att avfallsutredningen behöver omarbetas så att systemtänkandet blir sammanhållet och utredningen bör då utgå från avfallsdirektivet, avfallshierarkin samt de beslutade nationella miljömålen.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att den fastighetsnära insamlingen i stort fungerar bra varför den inte bör övergå i kommunal regi varför regeringen bör gå vidare med utredningens alternativ 2.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det är positivt om insamlingen av grovavfall förenklas för att underlätta för hushåll när de vill göra sig av med avfall och produkter för återbruk på ett hållbart sätt.

Fortum Värme AB anser att det är tveksamt hur en avgift eller skatt på vissa avfallsfraktioner ska kunna införas praktiskt och göras rättssäker.

AB Svenska Bostäder anser att förslaget att monopolisera insamlingen av förpackningar och returpapper skapar konkreta problem för fastighetsförvaltningen.

AB Familjebostäder anser att om kommunalt monopol införs avseende insamling av tidnings- och förpackningsavfall kommer fastighetsägarens helhetsansvar för avfallsrum och miljöstugor upphöra.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB anser att förslaget om att ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper går över till kommunen kan resultera i att fler entreprenörer behöver tillgång till utrymmen för att hämta avfall varför samordningsvinster riskerar att gå förlorade.

Mina synpunkter

Utredningen har fokuserat sitt arbete på hushållens och verksamheternas avfall och hur samverkan mellan producenter och kommuner kan förbättras i syfte att uppnå en enkelhet för konsumenter och andra användare. När det gäller förslaget om att verksamhetsutövare ska få ta ansvar för hanteringen av allt sitt avfall och att benämningen hushållsavfall begränsas till att bara omfatta hushållen, anser vi att utredningen landar i en korrekt och välkommen slutsats. Men som utredningen själv uttrycker är inte slutresultatet, det vill säga utredningens förslag i sin helhet, optimalt. Systemtänkandet brister i betänkandets förslag och slutsatser. De parallella system utredningen säger sig vilja avskaffa i resonemangen kring förpackningsansvaret, introduceras i den föreslagna hanteringen av hushållsavfallet. Betänkandet är därmed ologiskt och har inte i tillräcklig omfattning analyserat de samhällsekonomiska och systempåverkande effekterna av förslagen. Inte heller analyseras utifrån förslagen möjligheten att nå nationella och lokala miljömål.

Frågan om producentansvarsavfallet handlar om två delar, den fastighetsnära insamlingen och återvinningsstationer i offentlig miljö. Det som gör utredningens förslag i dessa delar problematiskt är att den fastighetsnära insamlingen, ur ett Stockholmsperspektiv, fungerar bra samtidigt som återvinningsstationerna lämnar mycket kvar att önska. Jag tror att utredningen har brottats med denna problematik då den presenterar två förslag till lösning, det vill säga kommunalisering alternativt hårdare krav på förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI).

Alternativ ett där kommunen ges ett kommunalt huvudansvar skulle leda till att kommunen får betydligt större rådighet att ingripa i de fall insamlingen inte fungerar tillfredsställande. Men, med ett kommunalt huvudansvar finns risken att det som den konkurrensutsatta marknaden har lett till med en mångfald av aktörer inom samlingsområdet försvinner. Den fria marknad som utvecklats inom FTI bör värnas. Därför måste fastighetsägarna även fortsättningsvis kunna lösa den fastighetsnära förpackningsinsamlingen med egna avtal. Men dessa slutsatser pekar inte utredningens förslag på i tillräcklig utsträckning.

Alternativ två, med högre krav på FTI vad gäller skötsel av återvinningsstationerna skulle behålla de fördelar med flera aktörer som den konkurrensutsatta marknaden, sedan 15 år, öppnat för. Men, även om de högre kraven på FTI är positivt med denna lösning står kommunen fortfarande utan tillräckliga verktyg för att genomföra sanktioner mot de företag och fastighetsägare som inte fullföljer sitt samlingsåtagande.

Jag kan sammantaget inte komma till en annan slutsats än att avfallsutredningen behöver omarbetas så att systemtänkandet blir sammanhållet. Den omarbetade utredningen bör utgå från avfallsdirektivet, avfallshierarkin samt de beslutade nationella miljömålen. Förslag torde då kunna presenteras där en rationell, icke fördyrande kommunal avfallshantering stöds av en konkurrensutsatt marknad som i sin tur stöder strävan om uppfyllelse av de nationella miljömålen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på Miljödepartementets remiss ”Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 5 december 2012

ULLA HAMILTON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Roger Mogert och Tomas Rudin (alla S) och Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att som svar på miljödepartementets remiss ” Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56) anför följande

Kommunerna tar över insamlingen av förpackningar och tidningar från producenterna

Vi stödjer avfallsutredningens huvudförslag att ansvaret för insamlingen av förpackningar och tidningar från hushållen ska övergå från producenterna till kommunerna. Förslaget bidrar till att avfallshanteringen kan ske resurseffektivt och vara enkelt för konsumenter och andra användargrupper. Det nationella insamlingssystemet med producentansvar har funnits i 20 år utan att det varit möjligt att uppnå önskad kvalitet. Fortfarande utgörs en stor andel av avfallet i soppåsen av förpackningar.

Vi saknar förslag om hur finansieringen ska ske i fortsättningen. En stor brist i det nuvarande systemet är att fastighetsägare som ordnat fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar inte fått del av de förpackningsavgifter som konsumenterna betalar. Det har medfört att boende i sådana fastigheter i praktiken betalat två gånger för omhändertagande av det utsorterade avfallet. Dels vid köp av varan, dels genom hyran. Producenternas betalningsansvar måste ge kostnadstäckning för att insamlingssystem med fastighetsnära insamling och god service till kommuninvånarna. Det ekonomiska ansvaret måste även fortsättningsvis åvila producenterna.

Förpackningsavgifterna måste hanteras av ett oberoende organ och fördelas till kommunerna när dessa tar över ansvaret för förpacknings- och tidningsinsamlingen. Resurserna från systemet måste täcka kommunernas egna kostnader för insamlingen. Dessutom måste det

vara ekonomiskt och rättsligt möjligt för kommunen att ge bidrag till fastighetsägare som ordnar insamling av tidningar och förpackningar.

Kraven på producenternas förpackningar är för svaga. Det är bra att det föreslås ett insamlingsystem (FGI) för hur förpackningarna ska ingå i ett eller flera insamlingsystem för återanvändning eller återvinning. Men inga krav ställs på hur förpackningarna bör utformas vid köptillfället, t.ex. krav på att undvika onödiga inplastningar.

Kommunerna måste erbjuda boende separat utsortering av matavfall

Matavfallet är en värdefull resurs bör användas för produktion av biogas. Vi välkomnar förslaget att kommuner ska bli skyldiga att erbjuda matavfallsinsamling till alla som ger upphov till hushållsavfall. Det kan driva på utvecklingen i kommuner som kommit på efterkälken när det gäller att erbjuda hushållen sådan insamling. I Stockholm uppgår andelen hushåll som källsorterar matavfallet endast till 7 %. För att det ska vara möjligt att nå de nationella målen i Stockholm krävs investeringar i anläggningar för optisk sortering och rötning. Det krävs också omfattande informationsinsatser riktade till hushållen.

Verksamheternas hushållsliknande avfall

Det är tveksamt om verksamheternas ansvar för sitt hushållsliknande avfall bör fränkopplas det kommunala ansvaret för hushållsavfall. De vinster med ökad tydlighet inom ansvarsfördelningen som framhålls väger inte upp den uppenbara bristen med kraftigt förlorade synergieffekter. Transporter för hämtning av avfall måste optimeras, inte splittras på olika aktörer. Vi har även svårt att se att detta idag skulle vara så pass otydligt och förvirrande som antyds. Dessutom är det inte tydliggjort vad det här skulle innebära för exempelvis stadens egna verksamheter, såsom skolverksamheter. Det är också oklart på vilket sätt vi skulle få mer effektiv och klimatanpassad avfallshantering genom att ta bort de fördelar samordning ger. Idag har många fastigheter samma system för både verksamheter och boende, då det är naturligt eftersom de delar fastighet. Hur det rent praktiskt ska genomföras ett särskiljande är därför oklart.

Om den nuvarande mängden av verksamheternas jämförbara avfall inte längre samlas in av kommunen, kommer detta, enligt Trafikkontoret i Stockholm, medföra en ökning på cirka 5,4 procent av avfallstaxan för hushållen. Samtidigt går de mindre verksamheterna miste om den samordningsvinst för avfallshanteringen som kommunen haft och som kommit verksamheterna till godo. Vi förstår inte varför utredningen väljer att föreslå parallella system för hushållsavfall från privatpersoner och verksamheter. Det är ett förslag som riskerar att motverka snarare än främja utredningens intentioner.

Utrymmen för källsorterat avfall

En del i att tydliggöra både kommunernas och fastighetsägarnas roll är att ge kommunerna möjligheter att ställa krav på fastighetsägare att ordna utrymmen för källsortering för fastighetsnära insamling. Det måste vara enkelt för alla att bli av med sitt källsorterade avfall på ett korrekt sätt. Vi tillstyrker därför förslaget att kommunen ska få möjligheter att meddela föreskrifter om att fastighetsägare ska avsätta och utrusta utrymmen för avfallshantering. Det kan påskynda utbyggnaden av den fastighetsnära insamlingen.

Inriktningen måste vara att utveckla den fastighetsnära källsorteringen. Vi vill förbättra Stockholms avfallshantering genom fler moderna fastighetsnära stationer och genom att stadsbyggnadskontoret tydligare ska ställa krav på byggföretag och fastighetsägare om installation av fastighetsnära källsortering vid ny- och ombyggnation.

Grovavfall

Precis som Trafikkontoret i Stockholm påpekar är det tveksamt på vilket sätt en delprivatisering av grovavfallet kommer att bidra till att det blir lätt att göra rätt för medborgarna. Den föreslagna delprivatiseringen av grovavfallet är svår att förstå eftersom den inte följer den tidigare linjen att kommunen ska ta hand om hushållsavfallet och verksamheterna själva ta hand om sitt avfall. Grovavfall är legalt en fraktion av hushållsavfall. För medborgarna blir uppdelningen inte konsekvent och förslaget kommer att skapa nya tolkningstvister.

Problemet för medborgarna är inte vem som ska hämta grovavfallet utan att någon överhuvudtaget gör det. Många grovsoprum har stängts och de boende får själva ordna att grovavfallet kommer till kommunens återvinningscentral.

Skatt på förbränning av avfall

Det är positivt att en utredning av förbud eller skatt på förbränning av återvinningsbara avfallsflöden föreslås. En skatt på förbränning av avfall fanns under åren 2006-2010.

I Sverige har en överkapacitet för förbränning av avfall byggts upp och det leder till att material som borde ha återanvänts eller återvunnits istället förbränns, med negativa miljökonsekvenser som följd. Importen av avfall för förbränning ökar också. I Stockholm har importen av sopor från Neapel till förbränning i Fortums anläggning uppmärksammats.

Insamling efter materialslag

Uppdelningen i givna avfallsfraktioner av samma material mellan förpackningar och icke-förpackningar är i längden ohållbar och behöver omvärderas. På sikt bör en övergång ske från insamling utifrån materialform (t.ex. förpackningar) till materialströmmar (t.ex. plaster).

Det behövs ett än tydligare helhetsgrepp på avfallsfrågorna, med syftet att omvandla den enes avfall till den andres resurs. För att uppnå detta behövs en tydligare övergång till ett mer kommersiellt baserat avfallssystem, där avlämnaren av avfall får betalt för avfallet i stället för att behöva betala för att bli av med det. Vissa avfallsfraktioner till exempel vitpapper och metallskrot skulle – med rätt förutsättningar – mycket väl kunna generera en vinst. Viktigt är dock att ett mer kommersiellt baserat avfallshanteringssystem inte får leda till fler transporter utan att samlastning och minimerade transportrörelser måste vägas in och få att löna sig i sammanhanget. Californiens ”Zero-waste-koncept” kan vara värt att studera för att se hur mycket av detta koncept som är tillämpligt på svenska förhållanden.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Roger Mogert och Tomas Rudin (alla S) Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till reservationen av (S) och (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Delvis godkänna förslag till remissvar
2. Samt att därutöver anföra följande

Vi har länge drivit frågan om att kommunerna ska överta ansvaret för insamling av förpackningar och tidningar. Det är därför glädjande att utredaren kommit fram till samma slutsats.

Hållbar avfallshantering är en viktig pusselbit för en hållbar stad och ett hållbart Sverige. Vi menar därför att kommunstyrelsen i sitt remissvar tydligt fastslår att man under inga omständigheter accepterar att en förändring av avfallsagstiftningen resulterar i en ökning av onödiga transporter. Likaså får inte minskade samordningsvinster resultera i att hushållen får betala höjda avfallstaxor för utsorterat avfall. Inte heller får förändringen resultera i en minskad tillgång på råvara för biogasproduktion.

Det kan finnas fördelar med en ansvarsfördelning som innebär att kommunerna har ansvar för hushållens avfall och verksamheterna för sitt avfall. En tydlig farhåga är dock ökad trängsel och ökade utsläpp från tung trafik exempelvis att matavfallet från en restaurang i ett av innerstadens flerkamiljshus hämtas av ett företag medan en annan entreprenör hämtar hushållens matavfall. En sådan situation skulle vara helt irrationellt ur ett samhällsperspektiv.

Vi kan också se att utredarens förslag kan resultera i ett ökat behov av myndighetstillsyn för att beivra att avfall kommer på ”villovägar”.

Vi vill särskilt påpeka nackdelarna med att privatisera verksamheter som är geografiskt bundna. En central (och då oftast kommunal) hantering som ex. avfallshantering ger stora möjligheter till climateffektiv samordning av hämtning. Vid konkurrens skapas et stor mängd helt onödiga resor, vilket ur både klimat-, miljö- och energisynpunkter är negativt. Det förefaller som om utredaren tror att dagens insamling av olika fraktioner sker samordnat. Så är ju inte fallet utan olika bilar hämtar olika fraktioner eftersom olika fraktioner kräver olika typer av bilar. Förslaget riskerar att leda till ytterligare biltransporter. Bättre vore att kräva samordning och därmed ny utformning av bilarna – en förändring som den fria marknaden inte tycks klara av.

Utredningen berör inte frågan om att enskilda stora producenter av avfall själva kan utnyttja sitt eget avfall externt (egen användning är ju inget problem vad jag vet). Vi kan tänka oss ett system där enskilda, stora aktörer får dispens för att på egen hand lösa frågan förutsatt att det sker på ett resurseffektivt sätt.

ÄRENDET

I betänkandet föreslås att ansvaret för insamling av förpackningsavfall och tidningar övergår till kommunerna samtidigt som kraven på producenternas helhetsansvar för förpackningsutformning och materialåtervinning förtydligas.

Samtidigt föreslås verksamhetsutövare få ansvar för allt avfall som uppkommer i verksamheten. Behovet av utökad utsortering av matavfall framhålls och kommunernas ansvar att möjliggöra för hushållen att sortera ut matavfall tydliggörs. Den övergripande utgångspunkten har varit att avfallshanteringen ska ske på ett resurseffektivt och miljömässigt sätt och vara enkel för medborgarna.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Fortum Värme AB, Stockholm Vatten AB, AB Svenska bostäder, AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Stockholms Handelskammare, Svensk Handel Stockholm och Visita Stockholm.

Stockholm Vatten AB, Stockholms Handelskammare och Svensk handel Stockholm har inte inkommit med svar på remissen. Visita Stockholm meddelar att de svarar direkt till regeringen och har därför inte inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Betänkandet *Resurseffektiv avfallshantering* innehåller en del väl genomtänkta överväganden kring en förenklad och logistisk utveckling av svensk avfallshantering. Dock finns anledning att granska andra ur ett ekonomiskt-, miljöeffektivt-, eller rationellt kommunalt perspektiv.

Stadsledningskontoret anser att systemtänkandet brister i betänkandets förslag och slutsatser. De parallella system utredningen säger sig vilja avskaffa i resonemangen kring förpackningsansvaret, introduceras i den föreslagna hanteringen av hushållsavfallet. Betänkandet är därmed ologiskt och har inte i tillräcklig omfattning analyserat de samhällsekonomiska och systempåverkande effekterna av förslagen. Inte heller analyseras utifrån förslagen möjligheten att nå nationella och lokala miljömål.

Avfallsdirektivet, nationella miljömål och konkurrensfrågan

Avfallsdirektivet beslutades 2008 och skulle ha införlivats i medlemsländerna före 2010 års utgång. Så har dock ännu inte skett i den svenska lagstiftningen. Huvudsyftet med direktivet är att skydda miljön och människors hälsa, därtill syftar avfallsdirektivet till att främja återvinningen av avfall så att åtminstone hälften av det pappersavfall, metallavfall, plastavfall och glasavfall som uppstår som kommunalt avfall samt åtminstone 70 procent av bygg- och rivningsavfallet återvinns år 2020. För att minska avfallet och dess skadlighet är medlemsländerna bland annat skyldiga att utarbeta och verkställa program om detta.

Detta syfte tjänar dock i begränsad omfattning som utgångspunkt för betänkandets förslag. Ej heller lyfts de nationella miljömålen fram som utgångspunkt. Betänkandet föreslår däremot att formuleringar ändras i ett ”uppmjukande” syfte. I betänkandets förslag konstateras snarare att arbetet har präglats av olika ”marknadsaspekter” och ”konkurrensneutralitet”. Stadsledningskontoret är inte övertygat om att dessa föresatser lett fram till de bästa slutsatserna ur ekonomisk- miljömässig- och kommunal synvinkel.

Stockholms stad har antagit som mål att samla in 50 procent av matavfallet för biologisk behandling till år 2018. 50 procent av det tillgängliga matavfallet innebär att staden har föresatt sig att samla in 48 000 ton per år. Med betänkandets förslag om ändrat huvudmannaskap för bland annat matavfallet så riskerar insamlingen av 36 000 ton insamlingsbart, och i sammanhanget lättillgängligt matavfall, försvåras om inte den nationella renhållningsförordningen förtydligas i denna del.

Den föreslagna förändringen ökar därmed osäkerheten för staden att leva upp till det nationella miljö kvalitetsmålet.

Den nationella intentionen att öka insamlingen av matavfall i syfte att framställa biogas stöds inte heller av förslaget att stryka formuleringen om att insamlat matavfall ska behandlas biologiskt.

En brist i betänkandet är också att det inte klargörs huruvida kommunalt drivna och finansierade verksamheter omfattas av förslaget. Ska förskolor, skolor och äldreboenden själva kunna välja entreprenör? Kommer privata verksamheter att kunna välja en kommunal huvudman?

Vad gäller planering av och investering i tillkommande behandlingskapacitet kommer den att påverkas då de planerade behandlingsanläggningarna inte längre med förslaget är garanterade avfall. Behandlingsanläggningar kräver stora investeringar och har långa avskrivningstider. En osäker tillgång på avfall kommer därför troligtvis att minska investeringsviljan och öka riskerna vid investeringar både för kommunala och privata investerare. Sammanhållna matavfallsströmmar är därför en förutsättning för att investeringar i biogasproduktion ska kunna säkras. Om inte sammanhållna kedjor säkras via ett samlat huvudmannaskap eller via föreskrift i förordning, riskerar strömmarna av matavfall att splittras.

Förslagen i betänkandet kommer uppskattningsvis att leda till en höjning av avfallstaxan då avfallskollektivet minskar. Stockholms stad kommer uppskattningsvis att behöva höja avfallstaxan med 5,4 procent om betänkandets förslag blir verklighet.

Förslaget kommer därutöver innebära ökade kostnader för tillsynen över avfallshanteringen. Förslaget tillsammans med införandet av avfallshierarkin kommer att öka behovet av tillsyn över verksamheterna för att säkerställa att dessa exempelvis sorterar ut sitt matavfall och ser till att det tas om hand i enlighet med hierarkin.

Betänkandet berör ytterligare områden och lämnar ett flertal förslag till förtydliganden och förbättringar som stadsledningskontoret stöder. Kontoret anser att det är bra att avfallshierarkin görs tydligare i lagstiftningen och konstaterar att staden arbetar med hushållsavfallet i enlighet med avfallshierarkin. Det är även positivt om *förberedelser för återvinning* kan komma att omfattas av den kommunala renhållningsskyldigheten. Dock måste lagstiftning till för att reglera hur effektiva samarbeten kan etableras med privata aktörer. Stadsledningskontoret har heller ingen annan uppfattning än betänkandet kring frågorna om *materialåtervinning*. För att uppnå resurseffektiva kretslopp för måste mat, glas, papper, metall och plast ha en renhet hos de olika fraktionerna som enklast garanteras vid källan och att blandning av olika material begränsas.

Stadsledningskontoret kan sammantaget inte komma till en annan slutsats än att avfallsutredningen behöver omarbetas så att systemtänkandet blir sammanhållet. Den omarbetade utredningen bör utgå från avfallsdirektivet, avfallshierarkin samt de beslutade nationella miljömålen. Förslag torde då kunna presenteras där en rationell, icke fördyrande kommunal avfallshantering stöds av en konkurrensutsatt marknad som i sin tur stöder strävan om uppfyllelse av de nationella miljömålen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 november i enlighet med följande:

1. att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Att nämnden ställer sig bakom utredningens förslag alternativ 2.
3. Att därutöver anföra att:

Utredningen har fokuserat sitt arbete på hushållens och verksamheternas avfall och hur samverkan mellan producenter och kommuner kan förbättras i syfte att uppnå en enkelhet för konsumenter och andra användare. När det gäller förslaget om att verksamhetsutövare ska få ta ansvar för hanteringen av allt sitt avfall och att benämningen hushållsavfall begränsas till att bara omfatta hushållen, anser vi att utredningen landar i en korrekt och välkommen slutsats. Men som utredningen själv uttrycker är inte slutresultatet, det vill säga utredningens förslag i sin helhet, optimalt. Framför allt gäller det förslaget om att insamlingsansvaret för förpacknings- och tidningsavfall från hushållen, det vill säga producentansvarsavfallet, ska övergå från producenterna till kommunerna.

Frågan om producentansvarsavfallet handlar om två delar. Den första – den fastighetsnära insamlingen – fungerar i stort sett bra och här ser vi ingen anledning till förändring. Den andra handlar om återvinningsstationerna i den offentliga miljön, här finns det all anledning att vara kritisk mot hur det fungerar idag. Problemet med utredningens förslag är att den innebär att den delen som fungerar bra ska tas över av kommunerna pga att den andra delen inte fungerar bra. Vi anser att åtgärdsförslag måste handla om att kommunerna ställer högre krav på FTI, dvs utredningens alternativ 2. Om inte det ger resultat kan det i förlängningen bli nödvändigt att kommunerna tar över ansvaret för .

För den som är missnöjd med hur Förpacknings- och tidningsindustrin har skött sitt uppdrag att se efter återvinningsstationerna kan det kortsiktigt och ytligt verka som en god ide att kommunalisera ansvaret, dvs alternativ 1. ör den som är medveten om att marknaden för fastighetsnära insamling har varit konkurrensutsatt sedan starten för 15 år sedan är den slutsatsen inte lika given. Fastighetsägarna kan själva bestämma vem de vill anlita för den service de efterfrågar. Idag har cirka 1,5 miljoner hushåll tillgång till fastighetsnära insamling av producentansvarsmaterial. Drygt 1,1 miljoner hushåll kan sortera ut alla producentansvarsfraktioner från det osorterade hushållsavfallet och ungefär hälften av alla flerbostadshus i landet har en fastighetsnära insamling. I och med att det råder fri konkurrens på marknaden finns det många fördelar att hämta för fastighetsägarna. Företagen har i dialog med fastighetsägarna successivt utvecklat en marknad med kringtjänster som omfattar betydligt mer än enbart hämtning av förpackningar och tidningar. Fastighetsägarnas kostnader har minskat och hanteringen effektiviserats. I slutänden gynnar det de boende. Något som bland annat stadens bostadsbolag har haft stor glädje och nytta utav. Den del av marknaden där kommunerna idag har 75 procent av insamlingen av hushållsavfallet skiljer sig från marknaden för fastighetsnära insamling. Den är betydligt mer utvecklad och handlar ofta enbart om transport av avfall. Så som dagens system fungerar är kommunen bara en mellanhand mellan fastighetsägaren och entreprenören. Fastighetsägarna har därmed ingen möjlighet att få sina egna specifika

tjänstebehov tillgodosedda.

I utredningen saknas helt en konsekvensbeskrivning av vilka effekter som alternativ 1 får. Det är minst sagt ovanligt att det presenteras ett förslag som detta, där en tjänstesektor som består av många privata aktörer, föreslås undanröjas genom att kommunerna tar över verksamheten.

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Malte Sigemalm m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Kajsa Stenfeldt (V), *bilaga 1*.

Ersättningsutredning gjordes av Göran Oljeqvist (KD), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslag rörande resurseffektiva kretslopp

Avfallshierarkin

Trafikkontoret anser att det är bra att avfallshierarkin görs tydligare i lagstiftningen. Stockholms Stad arbetar med hushållsavfallet efter avfallshierarkin.

Förebyggande av avfall

Trafikkontoret tillstyrker utredarens förslag om ett kommunalt ansvar för information om förebyggande av uppkomst av avfall. Samtidigt är det viktigt att kostnaden kan tas ut via avfallstaxan.

Ansvaret att förebygga avfall vilar på mångas axlar. Producenter och avfalls-innehavare måste också ta sitt ansvar i frågan.

I förslaget till nationell avfallsplan för åren 2012-2017 anger Naturvårdsverket att det är oklart vilket ansvar som kommunerna har att arbeta för ökad återanvändning och om de kan ta ut kostnaden på avfallstaxan.

Förberedelser för återanvändning

Det är positivt att den kommunala renhållningsskyldigheten utvidgas till att innefatta förberedelser för återanvändning. Stockholms Stad upplåter plats på återvinningscentralerna för olika hjälporganisationer att samla in kläder och på två återvinningscentraler finns också möjligheten att lämna möbler som kan repareras till en privat aktör. Båda formerna är verksamheter som det finns potential att bygga ut och utöka. Om samarbetet ska utökas i större skala behövs lagstiftning som reglerar hur sådana samarbeten effektivt kan utformas.

Materialåtervinning

Trafikkontorets uppfattning överensstämmer med utredarens bedömning: att för att uppnå resurseffektiva kretslopp för mat, glas, papper, metall och plast ha en renhet hos de olika fraktionerna som enklast garanteras vid källan och att blandning av olika material begränsas.

Utredningen anser att regeringen bör överväga att införa ett miljömål för textiliers återanvändning, förberedelse för återanvändning och materialåtervinning. Regeringen bör också se över möjligheterna att på sikt införa ett producentansvar för textilier. Om miljömål införs måste detta kopplas på ett klart och entydigt sätt till ansvaret.

Förslag rörande hushållens avfall

Förhandsgodkända insamlingssystem (FGI)

Ett godkänt insamlingssystem innebär att producenter av förpackningar och tidningar ska svara för att deras produkter ingår i insamlingssystem för återanvändning eller återvinning. Trafikkontoret samtycker med förslaget.

Förslag till ny ordning: Kommunalt insamlingsansvar

Trafikkontoret ser positivt på utredarens huvudförslag om ett kommunalt ansvar för insamling av förpackningar och returpapper från hushåll. En nödvändig förutsättning är att den ekonomiska ersättning som producenterna ska lämna till kommunerna för insamlingen ska spegla de faktiska kostnaderna. Producenternas betalningsansvar är helt centralt även när ett kommunalt insamlingsansvar utvidgas till att omfatta förpackningar och returpapper.

Producenternas betalningsansvar omfattar den kostnadstäckning som krävs för att kommunerna ska kunna upprätthålla ett insamlingssystem med god service baserat på fastighetsnära insamling, utifrån utredarens intentioner, där så är lämpligt och möjligt. Det är viktigt att inte hamna på en lägsta nivå på servicen för medborgarna.

Många medborgare tror att ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper ligger på kommunerna redan idag och att ansvaret för allt hushållsavfall renodlas till kommunen gör det mer logiskt för hushållen. Samordningsvinster med annan avfallshantering kommer att kunna göras. Det blir också enklare att utveckla och införa olika insamlingssystem för hushållen, som exempelvis optisk sortering. Förslaget innebär troligen att medborgarna får tillgång till ett bättre och mer bekvämt insamlingssystem.

Det finns fortfarande en relativt stor andel förpackningar och tidningar i soppåsen enligt de plockanalyser som utförs på hushållsavfallet. Problem med nedskräpade och överfulla återvinningsstationer återstår fortfarande även om vissa förbättringar skett. Återkommande klagomål och synpunkter från allmänheten visar att insamlingssystemet inte erbjuder den av medborgarna efterfrågade servicen.

Vidare innebär ett kommunalt insamlingsansvar att det blir lättare att göra lokala anpassningar av insamlingssystemet och att optimera det utifrån lokala förutsättningar. Det blir därmed också möjligt att skapa en infrastruktur för hela avfallsflödet från hushåll. På samma sätt blir avfallsföreskrifter och tillhörande taxeinstrument fullt ut tillgängligt för att skapa system och styrmedel som främjar en resurseffektiv avfallshantering.

Kommunens ansvar för informationen till medborgarna angående insamlings-systemet har ibland inte varit tillräckligt tydliggjord och med ett kommunalt ansvar för insamlingen blir det automatiskt en självklarhet att kommunen står för informationen om insamlingssystemet och återvinningen. Förslaget innebär också att informationen kan samordnas på ett bättre sätt.

De problem som tidigare funnits med att erhålla trovärdig statistik för insamlade mängder från både återvinningsstationer och fastighetsnära insamling borde nu kunna minimeras genom förhandsgodkända insamlingssystem (FGI) och kommunalt ansvar för själva insamlingen.

Tidigare har tillgången till resultat från Förpacknings- och tidningsinsamlingens plockanalyser på insamlat material varit mycket bristfällig. Det nya förslaget innebär att uppgifter kan presenteras och erhållas på ett trovärdigt sätt.

Förhandsgodkänd systemadministratör

Utredaren förslag med förhandsgodkänd systemadministratör kan vara den organisatoriska utformning som kan hantera de praktiska delarna mellan producenterna och kommunen. Det som däremot i det beskrivna förslaget inte framgår är hur till exempel direktimporterade förpackningar ska finansieras i den nya modellen. Viktigt är att en ny modell för hanteringen inom producentansvaret blir entydigt och inte skapar nya områden där det uppstår tveksamheter i hantering, ansvar och finansiering.

Alternativ förslag: Producenternas ansvar för förpacknings- och tidningsavfall kvarstår, kompletterat med FGI

I konsekvens med att trafikkontoret tillstyrker huvudförslaget avstyrks det redovisade alternativförslaget som innebär att producenterna behåller insamlingsansvaret. Att så många brister fortfarande kvarstår i dagens system, som i stort ser likadant ut idag som för nästan 20 år sedan, talar för att problemen inte skulle lösas i och med alternativförslaget.

Insamling av matavfall

Trafikkontoret instämmer i förslaget att kommunen ska möjliggöra insamling av matavfall för hushållen. I Stockholms Stad erbjuds redan idag möjlighet till matavfallsinsamling via flertalet insamlingsystem.

Insamling av grovavfall

Den föreslagna delprivatiseringen av grovavfallet är svår att förstå eftersom den inte följer den tidigare linjen med att kommunen ska ta hand om hushållsavfallet och verksamheterna själva ta hand om sitt avfall. Grovavfall är legalt en fraktion av hushållsavfall. För medborgarna blir uppdelningen inte konsekvent och förslaget kommer att skapa nya tolknings tvister. Vad är grovavfall och vad är hushållsavfall?

Stockholms Stads modell med tjänstekoncession för grovsophämtning vilket innebär att för närvarande 17 entreprenörer har möjlighet att hämta grovavfall hos hushållen främjar konkurrensen och upprätthåller kommunens kontroll, ansvar och uppföljningsmöjligheter för hela mängden avfall som kommer från hushållen.

Problemet för medborgarna är inte vem som ska hämta grovavfallet utan att någon överhuvudtaget gör det. Många grovsoprum har stängts och de boende får själva ordna att grovavfallet kommer till kommunens återvinningscentral.

Staden har investerat i återvinningscentraler och andra insamlingsformer där alla medborgare erbjuds bra service att sortera sitt avfall i flera fraktioner. Dessutom hämtar exempelvis flera hjälporganisationer hela produkter från hushållen gratis.

Bemyndigande för kommunen att meddela föreskrifter om utrymmen för avfallshantering

Fastighetsägare har redan ett ansvar för att anordna utrymmen för avfallshantering idag men förslaget ger en ökad tydlighet till det ansvaret. För medborgarna leder detta troligen till en bättre service för återvinning.

Insamlingstekniker

Utredarens slutsatser angående avfallskvarnar innebär ett avrådande från fortsatt utbyggnad av direktkopplade avfallskvarnar.

Insamling via köksavfallskvarnar behöver vara ett alternativt insamlingssystem i Stockholm. Det ska inte användas som ett förstahandsalternativ men det finns områden där det sett ur ett insamlingsperspektiv gör att matavfall kan samlas in överhuvudtaget och slammet kan förbättras för att öka återföringen av näringsämnen.

Förslag rörande verksamhetens avfall

En tydligare ansvarsfördelning mellan kommuner och verksamhetsutövare

Utredarens förslag är att verksamheter får ansvar för allt sitt avfall. Därmed också det som tidigare förts till så kallat jämförligt hushållsavfall. Sett ur ett helhetsperspektiv, utifrån att tydliggöra rollfördelningen mellan verksamheter och kommunen är detta rimligt. Men det finns många frågor som behöver tydliggöras om avregleringen ska fungera:

Hur betraktas kommunens egna verksamheter? Ska skolor, förskolor och simhallar handla upp sina egna avfallsentreprenörer? Var hör hotell hemma? Utan tydliga spelregler kommer nya gränssytor uppkomma.

Små verksamheter har idag anlitat kommunen för hämtning av matavfallet och kunnat få vägledning och hjälp för att komma igång. Den kompetensen måste, om förslaget går igenom, köpas av entreprenörer eller konsulter. Med en skyldighet att sortera ut matavfall kommer många restauranger och storkök i äldre fastigheter få problem. Stockholms Stad har arbetat med restaurangerna länge och vet att utrymmen, arbetsmiljö och matavfallshämtning kan vara svåra att kombinera i innerstaden. Den förlorade samordningsvinsten att samla in matavfall från hushåll och verksamheter kommer dessutom att belasta miljön.

I många områden kopplas verksamhetens avfallshantering ihop med hushållens avfallshantering för att få bort tunga fordon från vissa gator, av utrymmesskäl eller för att skapa bra hämt- och lämningsförhållanden. Företag kan komma att välja att stå utanför en avfallssystemlösning och ta dit en egen entreprenör. Konkurrens på marknaden behöver innehålla ansvar för att avfallshanteringen tar hänsyn till människa och miljö.

Trafikkontoret och miljöförvaltningen måste ha god kontroll på att inte verksamhetsav-

fallet går med hushållsavfallet och därmed belastar/subventioneras av hushållsavfallskollektivet. I många fastigheter, särskilt i innerstaden, delar företag och boende på avfallsutrymmet och då det inte kan hämtas tillsammans måste vem som lämnat vad tydligt synas.

Om den nuvarande mängden av verksamheternas jämförliga avfall inte längre samlas in av kommunen, kommer detta medföra en ökning på cirka 5,4 procent av avfallstaxan för hushållen. Samtidigt går mindre verksamheterna miste om den samordningsvinst för avfallshandlingen som kommunen haft och kommit verksamheterna till godo.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 november 2012 i enlighet med följande:

1. Tillstyrker punkt 5.6.
2. I övrigt godkänner vi förvaltningens tjänsteutlåtande.
3. Justera beslutet omedelbart.
4. I övrigt anföra följande:

Vi anser att det är positivt att regelverket om insamling av grovavfall förenklas för att underlätta för hushåll när de vill göra sig av med avfall och produkter för återbruk på ett hållbart sätt.

Reservation anfördes av Mikael Magnusson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jonas Nilsson m.fl. (M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mats Lindqvist m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stellan Hamrin (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Övergripande synpunkter

I tjänsteutlåtande kommenteras konsekvenserna för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet om förslagen i betänkandet realiserar. Förslag som ligger utanför nämndens verksamhetsområde lämnas utan kommentarer.

I utredningen redovisas en grundläggande analys som ligger till grund för de förändringar som föreslås. Förvaltningen anser att analysen i allt väsentligt är relevant och träffsäker. Det handlar om att se avfall som en resurs, något som måste tas till vara på ett hållbart sätt. I avfall finns mängder med ändliga resurser som behöver komma in i ett kretslopp – inte som idag förbrukas. Sveriges miljömål är högt ställda. Regelverket inom avfallsområdet måste bidra till att målen kan nås, alltså styra mot måluppfyllelse.

Förvaltningen har hittills inte bedrivit någon nämnvärd tillsyn med syfte att förebygga uppkomsten av avfall. Den rättsliga grunden för en sådan tillsyn av hushållningsreglerna i nuvarande miljöbalk är tveksam eftersom den nuvarande bestämmelsen endast föreskriver att alla som bedriver verksamhet skall utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. Därför är det bra att betänkandet innehåller förslag som gör det möjligt att bedriva tillsyn för att minska även uppkomsten av avfall.

Även den så kallade avfallshierarkin skrivs enligt förslaget in i 15 kap, 1 § miljöbalken. Detta innebär att avfallsminimering och återbruk ska ske i första hand innan en produkt slutligen blir avfall.

Utredaren noterar att den operativa tillsynen hos kommunerna kommer att behöva intensifieras. Förvaltningen kommer fram till samma slutsats. Miljö- och hälsoskyddsnämndens

taxa för tillsyn medger att timavgift tas ut för tillsyn enligt 15 kap miljöbalken och därtill hörande förordningar. Den utökade tillsynen ska således finansieras av verksamheterna själva. Inledningsvis kan dock kommunen behöva extra resurser för att kartlägga tillsynsbehovet och göra relevanta prioriteringar.

Förslagen

På förhand godkända insamlingssystem (5.2)

Förslaget innebär att producenter måste ansluta sig till ett på förhand godkänt insamlingssystem för att uppfylla producentansvaret. Insamlingssystemet ska godkännas av en central myndighet och förenas med villkor.

Utredaren föreslår att MSA (miljösanktionsavgift) ska påföras den som bryter mot villkor i godkännandet. Typiskt sett, kan MSA påföras när statistik, rapporter m.m. inte levereras i tid. Den som bryter mot mer godtyckliga villkor som handlar om att systemet ska vara lättillgängligt, generera rena fraktioner och så vidare, kan enligt förvaltningen inte påföras MSA.

Förvaltningen anser att förslaget i övrigt är bra och har inga invändningar i övrigt.

Kommunerna tar över insamlingen av förpackningar och tidningar från producenterna, samt måste erbjuda boende möjlighet till utsortering (5.3)

Förslaget innebär att ansvaret för insamling av förpackningar och tidningar flyttas från producenterna till kommunerna. Kommunerna ska se till att alla boende får möjlighet att sortera ut förpackningar och tidningar, och transportera dessa till en insamlingsplats som producenterna iordningställt.

Därutöver föreslås kommunerna få en utökad rapporteringsskyldighet för insamlade mängder från hushåll. Tidigare har hushållsfraktionerna blandats med verksamhetsfraktioner. Det har egentligen inte funnits tillräckliga incitament för att förbättra insamlingen från hushåll.

Förvaltningen anser att förslagen är bra och har inga invändningar i övrigt.

Däremot saknar förvaltningen förslag om hur finansieringen skall ske i fortsättningen. Enligt förvaltningens mening är det en betydande brist i nuvarande system att ambitiösa fastighetsägare, som har anordnat fastighetsnära insamling av tidningar och förpackningar inte har kunnat få någon del av de förpackningsavgifter som konsumenterna betalar. Det har inneburit att de boende i sådana fastigheter i praktiken har betalat två gånger för omhändertagandet av det utsorterade avfallet. Dels vid inköp av varan, dels genom hyran eller avgiften till bostadsrättsföreningen.

Förpackningsavgifterna måste hanteras av ett oberoende organ och fördelas till kommunerna när dessa tar över ansvaret för tidnings- och förpackningsinsamlingen. De utdelade resurserna skall inte bara täcka kommunens egna kostnader för insamlingen utan det måste också göras både ekonomiskt och rättsligt möjligt för kommunen att lämna bidrag till fastighetsägare som ordnar insamling av tidningar och förpackningar.

Kommunerna måste erbjuda boende separat utsortering av matavfall (5.5)

Förslaget innehåller en ny bestämmelse 14 § avfallsförordningen, som innebär att kommunerna blir skyldiga att erbjuda matavfallsinsamling till alla som ger upphov till hushållsavfall. Kravet gäller i den mån det inte kan anses orimligt. I kommentarerna nämns att möjligheten för en kommun att beviljas undantag ska tillämpas restriktivt.

För förvaltningen innebär detta att tillsyn kommer bedrivas mot kommunens renhållare, dvs. trafikkontoret. Det uppdraget finns redan idag, men får en ny innebörd i och med förslaget. I praktiken kan det innebära att förvaltningens tillsyn för att säkerställa utsortering av

matavfall från hushåll kan riktas mot flera olika parter. Dels har som nämnts kommunen en skyldighet att ordna system för insamling, dels kan fastighetsinnehavarna bli skyldiga att anordna utrymmen för sortering.

Ett sådant system kommer också att kräva stora informationsinsatser mot hushållen, vilket i Stockholm i första hand torde bli en fråga för trafikkontoret.

Förvaltningen vill påpeka att det i förslaget till 14a § avfallsförordningen står att kommunen ska erbjuda *ett* system för matavfallsinsamling. Det vore tydligare om ordet ”ett” togs bort, eftersom det givetvis kan behövas flera olika system inom kommunerna.

Kommunernas monopol för insamling av grovavfall slopas (5.6)

Förslaget innebär att skrymmande hushållsavfall, tidigare kallat grovavfall, samt annat hushållsavfall som inte är brännbart, får samlas in av den som godkänts av den myndighet som regeringen bestämmer.

Förändringen från kommunalt monopol till fri marknad ska leda till ett mer resurseffektivt omhändertagande av grovavfall. Tanken är att godkända aktörer ska kunna erbjuda återbruk och återvinning av skrymmande avfall som möbler, leksaker med mera på ett bättre sätt än vad kommunerna gör idag. Det ska alltså bli lättare för hushållen att lämna ifrån sig både avfall och produkter för återbruk genom att anlita en och samma aktör.

Det är bra att utredaren diskuterar definitionen av avfall, i den meningen att innehavaren har ett kvittblivningssyfte eller inte. Regelverket får inte stå i vägen för medborgare som vill lämna produkter till återbruk, och samtidigt bli kvitt avfall inklusive uttjänta produkter. Förvaltningen bedömer att de nya bestämmelserna leder till en mer resurseffektiv grovavfallshandling utan att de inblandade riskerar att befinna sig i en juridisk gråzon.

I detta sammanhang bör det påtalas att betänkandet saknar förslag om bättre insamling av elavfall. Så som betänkandet förstås kommer nuvarande ordning för elavfall att bestå, medan stora förändringar sker för förpackningar, tidningar och grovavfall. Om godkända aktörer ska hämta grovavfall och icke brännbart avfall från hushåll, kommer det även vara rationellt att hämta elavfall samtidigt. Men med dagens regelverk måste transportören vara kopplad till Elkretsen, eftersom elavfall omfattas av producentansvar. Det behöver därför utredas om elavfall ska hämtas av kommunen, likt förpackningar och tidningar, eller av godkända aktörer för grovavfall.

Det gäller särskilt som elavfall kommer att uppstå i större mängder och olika former av elektronikprodukter kommer i allt högre utsträckning att integreras i olika varor. Det finns därför skäl att säkerställa att grovavfallsinsamling och insamling av elprodukter kan samordnas.

Förslaget om att göra det möjligt för fastighetsägare att fritt välja bland godkända entreprenörer är från en utgångspunkt vällovligt, innebär dock betydande nackdelar. Det kommunala omhändertagandet upphör och därmed minskar kontrollen och möjligheter till samordning. Tillhandahållandet av återvinningscentraler riskerar minska. Kostnaderna för att omhänderta grovavfallet kan bli sådana att dumpningen av avfall ökar. Förvaltningen avstyrker därför utredningens förslag i den delen.

Möjlighet för kommuner att föreskriva om utrymme till avfallshandling (5.7)

Förslaget innebär att kommunen får meddela föreskrifter om att fastighetsinnehavare ska avsätta och utrusta utrymmen för avfallshandling. Härmed förstås att fastighetsägare skall kunna få en skyldighet att anordna sortering av avfall inom den egna fastigheten. Syftet är att möjliggöra ökad utsortering av återvinningsbara avfallsflöden. För förvaltningen innebär detta, om kommunfullmäktige väljer att meddela föreskrifter om avfallsutrymmens utformning, att tillsynsbehovet kan öka. Problem uppstår när fastighetsinnehavare inte har plats för

det system kommunen valt att införa, t.ex. fastighetsnära insamling. Det kan behövas omfattande ombyggnationer i befintliga hus, något som givetvis innebär stora kostnader och inkomstbortfall från lokalhyror. Svåra rimlighetsavvägningar kan uppstå och det kan innebära att många dispenser behöver medges, särskilt i innerstaden. Förvaltningen vill betona att möjligheterna för Miljö- och hälsoskyddsnämnden att meddela dispens måste regleras.

För att undvika onödigt omständliga och administrativt betungande förfaranden föreslår förvaltningen istället för en generell föreskrift för alla fastighetsägare att anordna fastighetsnära sortering av avfall, att kommunfullmäktige kan besluta att tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet får besluta att en fastighetsinnehavare måste avsätta och utrusta utrymmen för avfallshantering i de fall där det kan anses rimligt efter en sedvanlig avvägning enligt proportionalitetsprincipen.

Kommunerna ska bara ansvara för avfall från boende (6.2)

Förslaget innebär att kommunen bara ansvarar för hushållsavfall från bostäder. Nuvarande definition av hushållsavfall innefattar även avfall från verksamheter som liknar hushållens avfall.

Förvaltningen välkomnar att en tydlig gränsdragning görs avseende definitionen av hushållsavfall och därmed det avfall som kommunen har monopol på att samla in. Det är av dock viktigt för tillsynen att definitionen lämnar så lite utrymme som möjligt för egna tolkningar. Förslaget i betänkandet innebär att hushållsavfall avser avfall som kommer från bostäder. I praktiken kan det ändå bli svårigheter att klassificera avfallet. Särskilt svårt blir det verksamheter som har inslag av såväl boende som verksamhet, t ex kök i servicehus eller gruppboendestäder.

I betänkandet bör det förtydligas än mer vad som menas med avfall från bostäder. Utöver detta vill förvaltningen påpeka att i städer är det vanligt att verksamheter delar abonnemang för hushållsavfall med bostäder i samma hus. Hämtning av verksamheters hushållsavfall ingår i hyran. Det mest rationella är att den ordningen tillåts fortsätta. Men då uppstår frågan med det nya förslaget om kommunen ens får befatta sig med verksamhetsavfall - av konkurrensskäl eller annat. Och tvärt om så får inte andra än kommunen befatta sig med avfall från bostäder. Så vem får då hämta det blandade avfallet? Här behövs ett klagörande från regeringen.

Förslaget innebär dessutom att verksamheter själva ansvarar för att avfallet tas omhand enligt avfallshierarkin, samtidigt som det inte får uppstå olägenheter till omgivningen när avfallet förvaras hos verksamheten. För att detta ska löpa friktionsfritt i en stad som Stockholm bedömer förvaltningen, i motsats till utredaren, att tillsynsbehovet kommer att öka jämfört med idag. Det handlar om ökad risk för olägenheter eftersom verksamheter inte längre behöver följa kommunens tvingande hämtintervall, ökad risk för fler transporter på grund av frival, samt risk för att avfallet inte hanteras i enlighet med hierarkin. Tillsyn behöver då riktas mot avfallsinnehavaren (verksamhetsutövaren), fastighetsinnehavaren, den som transporterar bort avfallet, samt till den som tar emot, mellanlagrar och omhändertar avfallet. Kommunen förväntas sköta tillsynen, förutom mot anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter enligt 36, 42, 46, 47 §§ avfallsförordningen (i huvudsak avfallstransportörer), där länsstyrelsen föreslås bli tillsynsmyndighet. Det är i det sammanhanget viktigt att betona att kommunen har möjlighet att utöva tillsyn jämväl mot transportörer för att säkerställa att hela kedjan från verksamhetsutövare till omhändertagande av avfallet följs på ett hållbart sätt.

Verksamheter måste sortera ut matavfall separat (6.2)

Förslaget innebär att verksamheter som ger upphov till matavfall måste sortera ut detta separat. Det presenteras också ett alternativt förslag som innebär att kommunerna får ansvar för matavfall och blandat avfall från vissa utpekade verksamheter.

Förvaltningen förespråkar huvudförslaget där verksamheter tar ansvar för allt uppkommet avfall inom sin verksamhet. Det förenklar tillsynen och ger verksamheter möjlighet att samordna bortforslandet av sitt eget uppkomna avfall. En vinst med det skulle kunna bli färre transporter.

Utredaren föreslår att det skrivs in i en ny 14 a § avfallsförordningen att verksamheter ska sortera ut matavfall från annat avfall, om det inte kan anses orimligt. I tredje stycket anges att kravet på utsortering i första och andra stycket gäller i den utsträckning det utifrån ett samhällsekonomiskt eller insamlingstekniskt perspektiv inte kan anses orimligt att uppfylla det kravet. Det bör i detta stycke tydliggöras om lagstiftaren menar ett undantag från kravet att erbjuda möjlighet till utsortering eller om kravet avser utsortering.

Förslaget underlättar avsevärt för tillsynen jämfört med endast en allmän bestämmelse om att alla ska följa avfallshierarkin. Men tillämpningen mot verksamheter kan bli problematisk om avvägningen inte skall ske enligt de gängse reglerna i 2 kap 7 § miljöbalken utan mot en tänkt samhällsekonomisk kostnad, som är svår att beräkna och dessutom lägger en börda på den enskilde verksamhetsutövaren att trots höga kostnader för denne ändå tvingas sortera ut avfall i den mån en allmän samhällsekonomisk analys skulle visa att det totalt sett vore lönsamt om verksamhetsutövaren sorterade sitt matavfall. Det är ingen enkel analys som skall göras i sådana fall.

Det utsorterade matavfallet ska sedan hanteras enligt hierarkin, vilket innebär att det dels ska energiutvinnas genom rötning till biogas, och dels materialåtervinnas genom att använda rötresten som gödsel. Därför får matavfallet inte innehålla skadliga ämnen. Inte heller får matavfallet samrötas med avloppsslam eftersom rötresten då förlorar förmågan att gödsla grödor. Förvaltningen förutspår ett utökad tillsynsbehov för att säkerställa att matavfallet från verksamheter hanteras på bästa möjliga sätt för miljön.

Tillsyn över producentansvaret för förpackningar och tidningar flyttas från kommunerna till nationell myndighet (7.3)

Enligt nuvarande ordning har kommunerna haft uppdraget att kontrollera att alla producenter som agerar i kommunen säkerställer att förpackningarna dels produceras så effektivt som möjligt, och dels samlas in för återvinning. Enligt både Naturvårdsverket och utredaren har det varit en svår uppgift. Förvaltningen instämmer. Den tillsyn som genomförts i Stockholm har begränsats till återvinningsstationerna, med avseende på nedskräpning och buller.

Att flytta tillsynen till en nationell tillsynsmyndighet skulle kunna skapa förutsättningar för en effektivare tillsyn vad gäller producenter, deras förpackningar och insamlingssystemet som helhet. Men förslaget, så som det kan förstås i förslaget till ändring av 25 a § miljötillsynsförordningen, innebär att tillsynen över *alla* bestämmelser i förordningen om producentansvar för förpackningar och tidningar, flyttas till en nationell myndighet. Det vill förvaltningen bestämt avråda ifrån. Den operativa tillsynen på lokal nivå sköts bäst av kommunerna, eftersom de ändå kontrollerar företag enligt bland annat 15 kap miljöbalken. Som exempel kan nämnas 23 § i föreslagen förordning, där det står att verksamheter som ger upphov till förpackningsavfall ska sortera ut detta och se till att de tas omhand enligt hierarkin. Liknande bestämmelser finns i dagens regelverk, med kommunal tillsyn. Sådan tillsyn har förvaltningen bedrivit sedan ett par år tillbaka. Kommunen borde även ges tillsynsansvaret för 18 § där det stadgas att kommunen måste ge boende möjlighet att sortera ut förpackningar och tidningar. Anledningen är att det måste göras bedömningar i varje enskilt fall. För att undvika jävssituationer måste utövaransvaret och tillsynsansvaret fördelas över två olika kommunala nämnder. Förvaltningen föreslår att i 25 a § miljötillsynsförordningen, ändras så att det står den *eller de* myndigheter som regeringen bestämmer. På så vis kan regeringen dela upp tillsynsansvaret i förordningen om producentansvar för förpackningar och tidningar på både en central myndighet och på kommunerna.

Införande av en effektiv målstruktur och uppföljning (8.2), (8.3)

Förslaget innebär att den nationella avfallsplanen integreras med det avfallsförebyggande programmet för Sverige. Regeringen ska besluta om planen för en fyraårsperiod. Planen ska sedan följas upp vart fjärde år för att kontrollera om de antagna målen uppnåtts och hur pass effektivt eventuella införda styrmedel har fungerat.

Förvaltningen instämmer i analysen att Sveriges mål för avfall, varit svåra att överblicka. Det är bra för tillsynen att målen beslutas av regeringen och får en tydligare legal status. Det är samtidigt viktigt att den nationella avfallsplanen med tillhörande mål ges en lokal förankring. Förvaltningen vill därför betona vikten av att regionala och lokala planer tas fram och är baserade på den nationella planen. Utredaren menar att den centrala myndigheten bör använda sin föreskriftsrätt så att regionala och lokala planer innehåller de uppgifter som behövs enligt den nationella planen.

Tillsynsansvaret för anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter enligt 36, 42, 46, 47 §§ avfallsförordningen flyttas från kommunerna till länsstyrelsen (8.4)

Förslaget innebär att tillsynsansvaret över verksamheter som transporterar, yrkesmässigt samlar in, eller handlar med avfall flyttas från kommunerna till länsstyrelserna.

För Stockholm vore det bäst att tillsynsansvaret ligger kvar på kommunen. Skälen är flera. Den geografiska närheten tillsammans med samordningsfördelar med annan tillsyn inom transportområdet leder till tätare kontakt med verksamheterna. Dessutom finns det fördelar med att kommunen bibehåller ett sammanhållet ansvar för tillsynen inom avfallsområdet. Ett delat ansvar kan innebära att vissa verksamheter hamnar mellan stolarna. Det är viktigt att kommunen kan ha kontroll och följa hela avfallskedjan.

Fortum Värme AB

Fortum Värme AB tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förbud eller skatt på avfallsförbränning

Avfallsutredningen föreslår att en utredning med uppdrag att se övermöjligheterna att införa ett förbud mot eller skatt på förbränning av vissa utpekade avfallsflöden bör tillsättas.

Syftet med en skatt vore att öka kostnadstrycket på energiproduktion ur avfall och därigenom indirekt öka möjligheten för alternativa hanteringsmetoder att konkurrera vid upphandlingen av avfallshanteringstjänster. Detta antas i sin tur leda till minskad förbrukning av resurser och energi i produktionsleden vilket i slutänden antas leda till totalt sett minskad resursförbrukning och klimatpåverkan.

Fortum har i princip ingenting emot att frågan utreds, men vill hänvisa till den erfarenhet som tidigare avfallsskatt gav. Fortum är skeptisk till att ett sådan förbud eller att en sådan skatt kan utformas på ett kostnadseffektivt och rättssäkert sätt. Till exempel skulle en skatt på vissa avfallsfraktioner vara mycket svår att kvantifiera och kontrollera av berörda aktörer. Både skattepliktiga aktörer och tillsynsmyndigheten kommer helt enkelt inte att kunna bestämma den skattepliktiga volymen avfall med tillfredsställande noggrannhet. Att detta är en praktisk realitet visade sig med all tydlighet med den skatt på förbränning av avfall som infördes 2006 och avskaffades 2010 p.g.a sina många brister.

Det bör i detta sammanhang även påpekas att avfallsförbränning nu införlivas i handeln med utsläppsrätter avseende koldioxid (Emissions Trading System, ETS). Syftet med ETS är att den nödvändiga utsläppsminskningen av klimatpåverkande koldioxid ska kunna genomföras så kostnadseffektivt som möjligt. Avfallsförbränningens utsläpp av kli-

matpåverkande koldioxid beror till stor del på att fossilt kol är bundet i olika fraktioner i avfallet, t ex plast. ETS inför nu i praktiken ett styrmedel som riktas mot återvinningsbara fraktioner i brännbart avfall som innehåller fossilt kol. Fortum Värme uppfattning är att utfärdandet av utsläppsrätter inom ETS bör minska enligt en plan som bör avspegla det långsiktiga klimatmålet inom EU, och att ETS skall vara det verksamma styrmedlet när det gäller utsläpp av klimatpåverkande gaser så att de mest kostnadseffektiva åtgärderna vidtas först.

- Fortum Värme är med anledning av ovanstående tveksam till hur ren avgift eller skatt på vissa avfallsfraktioner ska kunna införas praktiskt och göras rättssäker.

Avfallshierarkin – det behövs fler samverkande koncept

Utredningen lyfter fram att syftet med en avfallspolicy är att värna den s.k. avfallshierarkin. Detta är en naturlig utgångspunkt och Fortum Värme instämmer i denna ansats. Fortum Värme har dock uppfattningen att avfallshierarkin i praktiken kan sägas innehålla flera steg än de som vanligen lyfts fram. Effektiv produktion av fjärrvärme och el i kombination med höggradig rening av utflöden till luft och vatten skapar stora värden för miljö och samhälle. Primära och delvis fossila bränslen ersätts och absoluta merparten av de miljöskadliga ämnen som finns i omlopp i teknosfären bryts ned eller immobiliseras. Till stor del tack vara energi ur avfall – som ju innebär att energi som annars skulle ha gått förlorad kan utnyttjas – är behovet av primärenergi (jungfruliga eller producerande bränslen såsom t ex kol, olja eller pellets) per kWh fjärrvärme mycket lågt, under 0,5 kWh. Konceptet är därmed mycket konkurrenskraftigt, såväl ekonomiskt som resurs- och miljömässigt. Biologisk behandling där de restprodukterna inte långsiktigt hållbart kan återföras till åkermark ska enligt utredningen likställas med avfallsförbränning med energiutvinning. Detta är ett talande exempel på att det i praktiken måste ställas mycket höga krav på de koncept för avfallshantering som kan rankas högre upp i avfallstrappan.

- Enligt Fortum Värme uppfattning är kraftvärme med avfallsbränslen sannolikt bättre än biologisk behandling om de biologiska restprodukterna inte kan återföras till kretsloppet på ett miljösäkert sätt.
- Fortum Värme bedömer att en effektiv strategi under lång tid framöver kommer att behöva bestå av flera samverkande koncept. En ökad sortering av avfall kommer leda till ökande strömmar av material åter till produktionsled, men dessa cirkulerande system kommer med stor sannolikhet inte att kunna göras helt fria från ”läckage” av brännbart avfall.

Säkerställ kostnadseffektiva lösningar

Utredare konstaterar i den inledande sammanfattningen att det är svårt att bedöma förslagets miljökonsekvenser såväl som dess kostnader.

Kostnadsperspektivet på tillgängliga behandlingsmetoder bör dock alltid enligt Fortum Värme uppfattning beaktas och vara vägledande för utformningen av avfallssystem.

Fortum Värme konstaterar att ett grundläggande dilemma är att prisbilderna på marknaden – från råvaror till konsumtionsprodukter – sällan internaliserat samtliga miljökonsekvenser.

Varje selektivt ingrepp i en marknad riskerar att endast snedvrider ekonomin utan att den önskade miljönyttan uppstår, sett från ett helhetsperspektiv. Fortum Värme får åter erinra om poängen med att införa brett verkande styrmedel såsom ETS. Om tillgången till utsläppsrätter begränsas till vad som krävs för att ett utsläppsmål ska uppnås, kommer åtgärder att vidtas till dess målet har uppnåtts, i den ordning som handeln med utsläppsrätterna skapar. Hushållningen med energi genom materialåtervinning borde kunna vara en av flera tänkbara åtgärder som, beroende på bransch och tillfälle, kommer kunna vidtas av aktörerna.

När det gäller hushållning med resurser är det inte lika enkelt att införa effektiva styrmedel. Kommande generationers rätt till välbefinnande och begränsade resurser talar för att det finnas ett egenvärde i att hushålla med dem och i konsekvens med detta även att målsätta

resurseffektivitet. Fortum Värme ser därför positivt på idén att med olika incitament bryta enkelriktade materialflöden och skapa cirkulerande system i syfte att åstadkomma ökad hushållning med resurser som sett över längre tid är knappa. En självklar utgångspunkt för denna policy måste samtidigt vara att en verklig hushållning med resurser stimuleras. Detta torde vara svårt att garantera med mindre än att blickarna riktas mot själva uttaget av primära råvaror såväl som primär energi, när nödvändiga konsekvensanalyser av de detaljerade förslagen görs.

- Fortum Värme anser härvidlag att faktorer som speglar samhällets förbrukning av primär energi ska användas vid analyserna.
- Likaså bör det med övertygande säkerhet kunna visas att återvunna material inte används för produkter som annars inte skulle ha tagits fram och saluförts - nettoeffekten jämfört med ett referensscenario bör vara att råvaruförbrukningen minskar.

Systemperspektiv – nationsgränser sällan relevanta

I utredningen redovisas de allmänt erkända miljöfördelarna som energiproduktion med avfall inneburit och alltjämt skapar i Sverige. Utredaren lyfter dock fram de investeringar i ny energiproduktionskapacitet som pågår idag som en risk och begreppet ”överkapacitet” (som kräver import av brännbart avfall) dyker upp.

Fortum Värme menar att det faktum att energiproduktion i Sverige till en ytterst begränsad del kan bidra till att skapa värden av de ca 150 miljoner ton som årligen deponeras inom EU svårligen kan lyftas fram som något negativt, då det finns övertygande analyser som visar att miljöfördelarna är stora.

Det bör betonas att Fortum Värme baserar sina investeringsplaner på en bedömning av det framtida behovet av fjärrvärme. Samhällets energibehov avgör sålunda produktionskapaciteten. I valet av produktionsteknik är en naturlig inriktning att skapa robusta system som leder mot miljömålen och som samtidigt klarar varierande prisrelationer. Typiskt sett kommer ett robust fjärrvärmesystem att baseras på olika slags lågvärdiga biobränslen som utgörs av restprodukter från skogsindustri, samt restflöden från samhället såsom brännbara avfallsfraktioner. För Fortum Värme del kan det även noteras att den minskade insatsen av fossila bränslen till 100 % baseras på import, den ökande insatsen av biobränslen över tid till omkring 50 % kommer baseras på import, samt att den avfallsbaserade energiproduktionen till omkring 90 % kommer baseras på inhemskt genererat material. Behovet av primära bränslen minskar och blir minimalt. Fortum Värme ser detta som en robust strategi för att avveckla fossila bränslen och säkerställa en energitillförsel som är både klimatanpassad och resurssnål.

Fortum Värme har vidare svårt att se nationsgränser som någon reell systemgräns när miljöeffekter av avfallskoncept ska värderas. Återvunna materialslag, såsom pappersfiber, metaller och plast, kommer att strömma mot de aktörer som har bäst förutsättningar att skapa värden ur materialet, oavsett var dessa aktörer placerat sina anläggningar.

- Avgörande faktorer i en miljövärdering bör vara materialets miljövärde som ”råvara” jämfört med alternativet, anläggningarnas effektivitet, miljöprestanda och den miljöbelastning som transportererna av det återvunna materialet i sig orsakar, inte i vilken mån materialet passerar nationsgränser. Samma ska bör givetvis gälla utsorterade brännbara avfallsfraktioner som är lämpliga för energiproduktion.

AB Svenska Bostäder

AB Svenska Bostäders yttrande daterat den 16 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Hushållsavfall

Ansvar för insamling av förpackningar och returpapper går över till kommunen

(5.3)

Förslaget att monopolisera insamlingen av förpackningar och returpapper skapar konkreta problem för fastighetsförvaltningarna. I praktiken hanteras detta avfall tillsammans med grovavfall vilket gör att fastighetsägaren behöver skapa en helhetslösning för dessa avfalls slag.

En konsekvens av förslaget är att det kan bli flera entreprenörer som behöver tillgång till utrymmen för att hämta avfall. Samordningsvinster går då förlorade i form av större miljöbelastning (ökade transporter) och sämre ordning då respektive entreprenör inte känner något större ansvar för avfallsrummet. Det kan även öka den tunga trafiken i närheten av bostäder.

Det finns risk att fastighetsägaren inte kan skapa en insamling som avpassas till de fysiska förutsättningarna som bebyggelse från olika tidsepoker ger.

Fastighetsägarna vill gärna ha ett nära samarbete med den entreprenör som hämtar avfallet för att få en lösning som avpassas till de boendes behov.

Om kommunen tar över tjänsten finns det en oro för att helhetsansvaret för avfallsrummen försvinner och det blir svårare att påverka tjänsten. Det finns en risk att tjänster (tex städning och skyltning) som nu ingår i avtal om hämtning frångås. Det kan medföra skrämigare avfallsrum som är dåligt skyltade och långsam kommunikation (kommunen ska kontaktas först) vilket drabbar hyresgäster och försämrar arbetsmiljön.

Fastighetsägarna måste få möjlighet att själv välja entreprenör, så som det fungerar idag när det gäller grovsopor. Detta är viktigt, annars förlorar vi möjligheten att få miljömässig och ekonomisk samordning av hämtningarna.

Fastighetsägarna har ett önskemål om att kommuner ska handla upp entreprenörer som var och en tar hand om alla fraktioner i avfallsrummet och som tar ett helhetsansvar med bl a städning/ordning.

I samband med insamling av avfall uppstår kostnader för bl a daglig skötsel och tillhandahållande av avfallsutrymmen. Det är oklart vilka kostnader förslaget medför för oss fastighetsägare, vilka ekonomiska konsekvenser det får och huruvida det utgår kompensation för fastighetsägarna. I slutändan är det våra hyresgäster som via hyresavin får betala för eventuellt ökade kostnader.

Tydligare fokus på att förebygga avfall och att använda förnybara energikällor (4)

Bra med fokus på återanvändning av avfall och att förebygga avfall (avfallshierarkin). Producenterna är den part som har störst möjlighet att påverka utvecklingen av avfallsvolymer.

Kommunernas befogenheter att föreskriva om avfallsutrymmen (5.7 och 6.2.4)

Utredningen föreslår en ändring av lagstiftningen som ger kommunerna möjlighet att kräva förändring av fastighetsägarens möjligheter att utnyttja fastigheten. Utredaren antyder att detta kan medföra ekonomiska konsekvenser men utvecklar inte resonemanget.

En fullständig analys av konsekvenserna av detta förslag måste till. Det finns en risk att hänsyn inte tas till möjligheter och begränsningar utan att kommunen bestämmer att fler och större avfallsutrymmen ska ordnas. Det är viktigt att kunna samråda med kommunen och att det tas realistiska beslut om utformning av avfallsutrymmen utifrån platsens förutsättningar.

Fastighetsägarna har idag väl utbyggda och väl fungerande system för insamling av avfall utifrån respektive fastighets och verksamhets förutsättningar.

Materialåtervinning (4.5)

Ordet biologisk stryks ur etappmålet för ökad resurshushållning i livsmedelskedjan då det finns en risk att formuleringen styr matavfall mot rötning och kompostering även i de fall där det finns en mer resurseffektiv behandling. Det medför att avfallskvarnar kopplade till avlopp avråds och att rötning inte alltid uppmuntras.

Svenska Bostäder anser att avfallskvarnar är ett viktigt komplement för insamling av matavfall. Kvarnar är ett enkelt och smidigt sätt för hyresgäster/verksamheter att hantera

matavfall. Avfallskvarnar kan ibland vara det enklaste sättet att ta tillvara matavfall på då det ibland inte finns något bra tillgängligt alternativ.

Förhandsgodkända insamlingssystem (FGI) (5.2)

Utredaren har genom införande av ”Förhandsgodkända insamlingssystem” skapat möjlighet för andra aktörer att ansvara för producentansvaret. Här ges en möjlighet att skapa en verklig konkurrens som kan gynna utvecklingen, hanteringen och efterbehandling av avfallet. Tyvärr kommer den utvecklade nya möjligheten till konkurrens inte att ge full effekt då hela insamlingen av producentansvarsavfall monopoliseras till kommunerna. För att insamling och hantering av förpackningar och annat producentansvarsavfall skall utvecklas och utföras till rimliga kostnader krävs att arbetet sker på en konkurrensutsatt marknad. Det kommunala monopolet gör att marknaden upphör. Att entreprenörerna skulle kunna kompenseras med förändringen av ansvaret för hantering av verksamhetsavfallet är ytterst tveksamt. Konsekvenserna blir minskade möjligheter till en upphandling i full konkurrens då antalet aktörer begränsats.

Alternativförslag: producenter ansvarar för insamling av förpacknings- och tidsningsavfall, kompletteras med FGI (5.3.6)

Att bibehålla insamlingssystem med nuvarande ansvariga ger små möjligheter att positivt förändra dagens utförande.

Förslaget innebär en större kontroll av entreprenörer som hämtar; kan vara en fördel för uppföljning och statistik.

Insamling av matavfall (5.5)

Förslaget innebär att kommunen ska tillhandahålla hushåll ett insamlingssystem för matavfall (i viss utsträckning).

Svenska Bostäder ser positivt på förslaget då det finns önskemål om att kunna sortera ut matavfall. För detta krävs ett tillgängligt insamlingssystem.

Det blir möjligt för andra aktörer än kommunen att hämta hushålls grovavfall (5.6)

Nuvarande möjlighet för fastighetsägaren att upphandla hanteringen av grovavfall är ett förtydligande som är positivt och bör underlätta återanvändning av avfall.

Hämtas grovsopor av organisationer och kommun i fastigheten eller hämtar kommun grovsopor och mellanlagrar dem på ett ställe där organisationer sedan kan hämta? Förslaget är otydligt i sin nuvarande form.

Verksamheters avfall

Kommuner förlorar ansvar för insamling av avfall som är jämförbart med hushållsavfall från verksamheter (6.2)

Det krävs en tydlig definition av vad som är hushåll och vad som är verksamhet.

Det kan vara en fördel om det blir tydligare vem som ansvarar för insamlingen. I många fall delar verksamheter och hushåll på samma avfallsrum. I praktiken kan det vara svårt med hämtning/städning och liknande om verksamheter och hushåll har olika avtal.

I fastighetsägares avtal med verksamheter står det ofta att verksamheterna ska ansvara för hämtning av sitt avfall. I praktiken fungerar detta bristfälligt. Det kräver kontroll av hur verksamheter hanterar sitt avfall och sådana kontroller görs sällan.

Positivt är att fastighetsägare enligt förslaget kan tvinga hyresgäster med verksamhet att använda avfallsinsamling i fastigheten (som t ex kan delas med hyresgäster) eller att ordna eget abonnemang.

Hushållsavfall är enbart avfall från bostäder (6.2)

En tydligare definition krävs för vad som räknas som bostäder respektive verksamhet. I vissa fall är en tydlig gräns svår att dra; till exempel vad gäller vårdboenden och särskilda typer av hyresgästers verksamheter.

Tydligare ansvarsfördelning mellan kommuner och verksamhetsutövare (6.2)

Verksamhetsutövaren ansvarar för allt sitt avfall. Detta är positivt då det blir tydligare vem som ansvarar för avfallet.

Verksamheter ansvarar för insamling av förpackningsavfall och returpapper (6.3)

Verksamheter har ansvar att rapportera statistik på insamlad mängd. Detta är positivt då

det ger bättre uppföljning av avfallsströmmar.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäders yttrande daterat den 14 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslag: I 2 kap. 5 § miljöbalken införs ett tillägg där det framgår att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utnyttja möjligheterna att förebygga avfall (4.2). En avfallshierarki införs som innebär att avfall i första hand ska förebyggas. För avfall som ändå uppkommer gäller att avfallet ska förberedas för återanvändning, materialåtervinnas, återvinnas på annat sätt eller bortskaffas, i nu nämnd prioriteringsordning.

Familjebostäders svar:

- Det är positivt att avfallshierarkin lyfts fram vilket medför tydligare regler om avfallsförebyggande åtgärder och återanvändning av avfall.

Förslag: En ordning med på förhand godkända insamlingssystem (FGI) införs (5.2). FGI innebär att producenter av förpackningar och tidningar ska svara för att deras produkter ingår i ett eller flera insamlingssystem för återanvändning och återvinning.

Familjebostäders svar:

- På förhand godkända insamlingssystem (FGI) kan bidra till att producentansvaret fungera bättre än idag då det blir en tydligare tillsyn och uppföljning av producentansvaret.

Förslag: Det fysiska ansvaret för insamling av förpacknings- och tidningsavfall från hushållen övergår från producenterna till kommunerna (5.3)

Familjebostäders svar:

- Om kommunalt monopol införs avseende insamling av tidnings- och förpackningsavfall kommer fastighetsägarens helhetsansvar för avfallsrum och miljöstugor upphöra. Detta kan innebära att det blir svårare för fastighetsägare att påverka hur hanteringen av utsorterat avfall utförs. Risken finns att tjänster som t.ex. städning och skyltning som nu ingår i avtal om hämtning frångås.

Fastighetsägarna vill gärna ha ett nära samarbete med den entreprenör som har avtal att hämta avfallet. Kommunikationen mellan fastighetsägare och entreprenör kan komma att fungera sämre om kommunen och inte entreprenören ska kontaktas för att åtgärda problem. Detta kan i slutändan drabba hyresgäster och försämrar arbetsmiljön.

- En konsekvens av förslaget är att det kan bli olika entreprenörer som behöver tillgång till fastighetsägarens utrymme för att hämta utsorterat avfall. Samordningsvinster kan gå förlorade i form av en större miljöbelastning med ökade transporter, och sämre ordning då respektive entreprenör inte har övergripande ansvar för avfallsrum och miljöstugor. Det kan även öka den tunga trafiken i närheten av bostäder. En lösning på detta kan vara att kommunen uppdras att upphandla hantering av förpacknings- och tidningsavfall genom områdesvisa entreprenörer.

- I samband med insamling av utsorterat avfall uppstår kostnader för bl. a. daglig skötsel och tillhandahållande av avfallsutrymme. Detta bör fastighetsägare få kompensation för då det annars finns risk för ökade kostnader för hyresgäster/verksamheter. I förslaget redovisas inte hur fastighetsägaren ska få kompensation.

- En konsekvens av förslaget är att det kan komma att behövas göras gemensamma lösningar för fastighetsägare, där det inte finns möjligheter att anordna avfallsutrymme inom fastigheten.

Alternativförslag: producenter ansvarar för insamling av förpacknings- och tidningsavfall, kompletteras med FGI (5.4)

Familjebostäders svar:

- Förslaget innebär en större kontroll av entreprenörer som hämtar, och kan

vara en fördel för uppföljning och statistik.

Förslag: Avfallsförordningen kompletteras med en paragraf med krav på att kommunen ska tillhandahålla medborgarna ett insamlingssystem för matavfall i den utsträckning det inte kan anses orimligt utifrån ett samhällsekonomiskt eller insamlingstekniskt perspektiv (5.5)

Familjebostäders svar:

- Familjebostäder ser positivt på förslaget att kommunen ska tillhandha ett tillgängligt insamlingssystem för matavfall. Det bör dock poängteras att de system för matavfallsinsamling som idag är tillgängliga otvetydigt har olika miljönytta. Därför bör kommunerna uppdras att välja det insamlingssystem med störst miljövinna vid införande av matavfallsinsamling.

Förslag: Det införs en ny paragraf i 74 a § avfallsförordningen som anger att kommunen får meddela föreskrifter om att fastighetsinnehavare ska avsätta och utrusta utrymmen för avfallshantering (5.7)

Familjebostäders svar:

- Det finns en risk att hänsyn inte tas till möjligheter och begränsningar utan att kommunen bestämmer att fler och större avfallsutrymmen ska ordnas. Familjebostäder har idag en väl utbyggd och ett väl fungerande system för insamling av avfall utifrån respektive fastighets möjlighet.

- Arbetsmiljöföreskrifter kan begränsa hur avfallshantering får omhändertas och hur avfallsutrymmen kan utformas, avseende t ex tillgänglighet. Därför bör kommunen uppdras att samverka med fastighetsägare där t ex utrymmesbrist finns i egna fastigheterna, och medverka till gemensamhetsanläggning.

- I förslaget anges inte hur investeringskostnader för ombyggnationer av avfallsutrymmen såsom soprum och miljöstugor ska finansieras för fastighetsägarna och täckas av producentansvaret.

Förslag: Definitionen av hushållsavfall i 15 kap. 2 § miljöbalken begränsas till att enbart omfatta avfall från bostäder. Förslaget innebär att en verksamhetsutövare får ansvar för hanteringen av allt sitt avfall (6.2)

Familjebostäders svar:

- Det krävs en tydlig definition av vad som är hushåll och vad som är verksamhet.

- I många fall delar verksamheter och hushåll på samma avfallsrum. I praktiken kan det vara svårt med hämtning och städning och liknande om verksamheter och hushållen har olika avtal.

- Det är positivt att det blir en tydligare ansvarsfördelning mellan kommuner och verksamhetsutövare, samt vem som ansvarar för avfallet. I fastighetsägarens avtal med verksamheter står det ofta att verksamheten ska ansvara för hämtning av sitt avfall. I praktiken fungerar detta i vissa fall bristfälligt, då det kräver kontroll av hur verksamheter hanterar sitt avfall. Sådana kontroller görs sällan.

- Förslaget innebär att fastighetsägare utifrån lagstiftningen kan tvinga hyresgäster med verksamhet att anordna hantering av sitt avfall och därmed ses förslaget som positivt.

Förslag: Den som bedriver ett godkänt insamlingssystem får ansvar för att samla in statistik på insamlade mängder förpackningsavfall och returpapper från verksamheter samt att ge den som transporterar förpackningsavfall och returpapper från verksamheter möjlighet att lämna avfallet till en avlämningsplats (6.3)

Familjebostäders svar:

- Det är positivt om en standardiserad metod för statistikinsamling och uppföljning definieras. Det skulle bidra till ett förbättrat statistiskt underlag om avfallsströmmar och resultat.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm ABs yttrande daterat den 12 november 2012

har i huvudsak följande lydelse.

Hushållsavfall

Ansvar för insamling av förpackningar och returpapper går över till kommunen (5.3)

- Fastighetsägarna vill gärna ha ett nära samarbete med den entreprenör som hämtar avfallet.
- Om kommunen tar över tjänsten finns det en oro för att helhetsansvaret för avfallsrummen försvinner och det blir svårare att påverka tjänsten. Det finns en risk att tjänster (tex städning och skyltning) som nu ingår i avtal om hämtning frångås. Det kan medföra skräpigare avfallsrum som är dåligt skyltade och långsam kommunikation (kommunen ska kontaktas först) vilket drabbar hyresgäster och försämrar arbetsmiljön.
- En konsekvens av förslaget är att det kan bli flera entreprenörer som behöver tillgång till utrymmen för att hämta avfall. Samordningsvinster går då förlorade i form av större miljöbelastning (ökade transporter) och sämre ordning då respektive entreprenör inte känner något större ansvar för avfallsrummet. Det kan även öka den tunga trafiken i närheten av bostäder.

Fastighetsägarna måste få möjlighet att själv välja entreprenör, så som det fungerar idag när det gäller grovsopor. Detta är viktigt, annars förlorar vi möjligheten att få ekonomisk och miljömässig samordning av hämtningarna.

Fastighetsägarna har ett önskemål om att kommuner ska handla upp entreprenörer som var och en tar hand om alla fraktioner i avfallsrummet och som tar ett helhetsansvar med bl a städning/ordning.

- I samband med insamling av avfall uppstår kostnader för bl a daglig skötsel och tillhandahållande av avfallsutrymmen. Det är oklart vilka kostnader förslaget medför för oss fastighetsägare och vilka ekonomiska konsekvenser det får och huruvida det utgår kompensation för fastighetsägarna. I slutändan är det våra hyresgäster som via hyresavin får betala för eventuellt ökade kostnader.

Tydligare fokus på att förebygga avfall och att använda förnybara energikällor (4)

- Bra med fokus på återanvändning av avfall och att förebygga avfall (avfallshierarkin)

Kommunernas befogenheter att föreskriva om avfallsutrymmen (5.7 och 6.2.4)

- Det finns en risk att hänsyn inte tas till möjligheter och begränsningar utan att kommunen bestämmer att fler och större avfallsutrymmen ska ordnas. Fastighetsägarna har idag väl utbyggda och väl fungerande system för insamling av avfall utifrån respektive fastighets och verksamhets möjlighet.
- Det är viktigt att kunna samråda med kommunen och att det tas realistiska beslut om utformning av avfallsutrymmen utifrån platsens förutsättningar.

Materialåtervinning (4.5)

Insamling av matavfall fokuserar på innehåll av näring och energi. Det medför att avfallskvarnar kopplade till avlopp avråds och att rötning inte alltid uppmuntras.

- Bolagen anser att avfallskvarnar kan vara en viktig del av insamling av matavfall. Kvarnar är ett enkelt och smidigt sätt för hyresgäster/verksamheter att hantera matavfall.
- Avfallskvarnar kan ibland vara det enklaste sättet att ta tillvara matavfall på då

det ibland inte finns något bra tillgängligt alternativ.

Förhandsgodkända insamlingssystem (FGI) (5.2)

- Kan fungera bättre än nuvarande system då det blir en tydligare tillsyn och uppföljning av tjänsten.

Alternativförslag: producenter ansvarar för insamling av förpacknings- och tidningsavfall, kompletteras med FGI (5.3.6)

- Förslaget innebär en större kontroll av entreprenörer som hämtar; kan vara en fördel för uppföljning och statistik.

Insamling av matavfall (5.5)

Förslaget innebär att kommunen ska tillhandahålla hushåll ett insamlingssystem för matavfall (i viss utsträckning).

- Fastighetsägarna ser positivt på förslaget då det finns önskemål om att kunna sortera ut matavfall, för detta krävs ett tillgängligt insamlingssystem.

Det blir möjligt för andra aktörer än kommunen att hämta hushålls grovavfall (5.6)

- Positivt att underlätta återanvändning av avfall.
- Hämtas grovsopor av organisationer och kommun i fastigheten eller hämtar kommun grovsopor och mellanlagrar dem på ett ställe där organisationer sedan kan hämta? Förslaget är otydligt i sin nuvarande form.

Verksamhetens avfall

Kommuner förlorar ansvar för insamling av avfall som är jämförbart med hushållsavfall från verksamheter (6.2)

- Krävs en tydlig definition av vad som är hushåll och vad som är verksamhet.
- Kan vara en fördel om det blir tydligare vem som ansvarar för insamlingen.

- I många fall delar verksamheter och hushåll på samma avfallsrum.

I praktiken kan det vara svårt med hämtning/städning och liknande om verksamheter och hushåll har olika avtal.

- I fastighetsägares avtal med verksamheter står det ofta att verksamheterna ska ansvara för hämtning av sitt avfall. I praktiken fungerar detta bristfälligt i vissa fall då det kräver kontroll av hur verksamheter hanterar sitt avfall. Sådana kontroller görs sällan.

Positivt är att fastighetsägare enligt förslaget kan tvinga hyresgäster med verksamhet att använda avfallsinsamling i fastigheten (som tex kan delas med hyresgäster) eller att ordna eget abonnemang.

Hushållsavfall är enbart avfall från bostäder (6.2)

- Det behöver finnas tydligt definierat vad som räknas som bostäder respektive verksamhet. I vissa fall är en tydlig gräns svår att dra; till exempel vad gäller vårdboenden och särskilda typer av hyresgästers verksamhet.

Tydligare ansvarsfördelning mellan kommuner och verksamhetsutövare (6.2)

Verksamhetsutövaren ansvarar för allt sitt avfall.

- Positivt då det blir tydligare vem som ansvarar för avfallet.

Verksamheter ansvarar för insamling av förpackningsavfall och returpapper (6.3)

Verksamheter har ansvar att rapportera statistik på insamlad mängd.

- Positivt då det ger bättre uppföljning av avfallsströmmar.



RESERVATIONER M.M.

Trafik- och renhållningsnämnden

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut

Att följande tas i beaktande och arbetas in i svaret

Det behövs ett än tydligare helhetsgrepp på avfallsfrågorna, med syftet att omvandla den enes avfall till den andres resurs. För att uppnå detta behövs en tydligare övergång till ett mer kommersiellt baserat avfallssystem, där avlämnaren av avfall får betalt för avfallet i stället för att behöva betala för att bli av med det. Vissa avfallsfraktioner till exempel vitpapper och metallskrot skulle – med rätt förutsättningar – mycket väl kunna generera en vinst. Viktigt är dock att ett mer kommersiellt baserat avfallshanteringssystem inte får leda till fler transporter utan att samlastning och minimerade transportrörelser måste vägas in och få att löna sig i sammanhanget. Californiens ”Zero-waste-koncept” kan vara värt att studera för att se hur mycket av detta koncept som är tillämpligt på svenska förhållanden. Uppdelningen i givna avfallsfraktioner av samma material mellan förpackningar och icke-förpackningar är i längden ohållbar och behöver omvärderas.

Det är tveksamt om verksamheternas ansvar för sitt hushållsavfall bör fränkopplas det kommunala ansvaret för hushållsavfall. De vinster med ökad tydlighet inom ansvarsfördelningen som framhålls väger inte upp den uppenbara bristen med kraftigt förlorade synergiefekter. Transporter för hämtning av avföll måste optimeras, inte splittras på olika aktörer. Vi har även svårt att se att detta idag skulle vara så pass otydligt och förvirrande som antyds.

Kraven på producenternas förpackningar är för svaga. Det är bra att de föreslås ingå i ett insamlingsystem (FGI) för hur förpackningarnas utformning ska vara för återanvändning/återvinning. Men inga krav ställs på hur förpackningarna bör utformas vid köptillfället t.ex. krav på att undvika onödiga inplastningar.

Reservation anfördes av Malte Sigemalm m.fl. (S) enligt följande.

Att ansvaret för verksamhetens ”jämförliga hushållsavfall” stannar hos kommunen, av de skäl som redovisas i kontorets förslag.

Att i övrigt godkänna kontorets förslag samt att anföra följande:

Utredningens förslag är med största sannolikhet inte en bra lösning för Stockholm, som har ett stort antal bostadsfastigheter som också har lokaler för verksamheter som i sin tur kan vara av vitt skilda slag. Utredningens förslag skulle innebära att många verksamheter, som idag sänder sitt avfall till staden, kan bli hängande i luften och i sämsta fall därmed kan hamna hos mindre nogräknade företag.

Vi förstår inte varför utredningen trots sina tydliga samhälleliga utgångspunkter och sin strävan efter att skapa ett enkelt, hållbart och rationellt avfallssystem väljer att föreslå parallella system för hushållsavfall från privatpersoner och verksamheter. Det är ett förslag som riskerar att motverka snarare än främja utredningens intentioner.

Vi skulle föredra en lösning som mera anknyter till fastigheten som begrepp och där fastighetsägaren har ett ansvar gentemot kommunen att alla fastighetens verksamheter har en tillfredsställande lösning på sina avfallsströmmar. Många verksamheter – till exempel stora butikskedjor – har redan idag bra lösningar som självfallet skall fortsätta (och där kommunen har tillsynsansvar). För andra, oftast mindre, verksamheter kan det vara mera naturligt att komma överens med fastighetsägaren som i sin tur kommer överens med kommunen, än att försöka förhandla fram en lösning med helt nya aktörer.

Reservation anfördes av Kajsa Stenfelt (V) enligt följande.

1 Delvis godkänna kontorens förslag till beslut.

2 Därutöver anför följande:

Från röd-grönt håll har (V) i länge drivit frågan om att kommunerna ska överta ansvaret för insamling av förpackningar och tidningar. Det är därför glädjande att utredaren kommit fram till samma slutsats.

Hållbar avfallshantering är en viktig pusselbit för en hållbar stad och ett hållbart Sverige. Vi menar därför att nämnden i sitt remissvar tydligt fastslår att man under inga omständigheter accepterar att en förändring av avfallsagstiftningen resulterar i en ökning av onödiga transporter. Likaså får inte minskade samordningsvinster resultera i att hushållen får betala höjda avfallstaxor för utsorterat avfall. Inte heller får förändringen resultera i en minskad tillgång på råvara för biogasproduktion.

Det kan finnas fördelar med en ansvarsfördelning som innebär att kommunerna har ansvar för hushållens avfall och verksamheterna för sitt avfall. En tydlig farhåga är dock ökad trängsel och ökade utsläpp från tung trafik. Ett ej osannolikt scenario är exempelvis att matavfallet från en restaurang i ett av innerstadens flerfamiljshus hämtas av ett företag medan en annan entreprenör hämtar hushållens matavfall.

En sådan situation skulle vara helt irrationellt ur ett samhällsperspektiv.

Vi kan också se att utredarens förslag kan resultera i ett ökat behov av myndighetstillsyn för att beivra att avfall kommer på ”villovägar”.

Ersätтарыttrande gjordes av Göran Oljeqvist (KD) enligt följande.

Göran Oljeqvist (KD) instämmer i beslutet av ordföranden Ulla Hamilton m.fl. (M) och Mark Klamberg (FP).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Mikael Magnusson m.fl. (S) enligt följande.

1. Tillstyrker förvaltningens förslag till beslut, förutom för punkten ”*Kommunerna skall bara ansvara för avfall från boende*” där vi anser utredningens förslag skall avstyrkas.
2. I övrigt anför följande:

Utredningens förslag är med största sannolikhet inte en bra lösning för Stockholm, som har ett stort antal bostadsfastigheter som också har lokaler för verksamheter som i sin tur kan vara av vitt skilda slag. Utredningens förslag skulle innebära att många verksamheter, som idag sänder sitt avfall till staden, kan bli hängande i luften och i sämsta fall därmed kan hamna hos mindre nogräknade företag.

Vi förstår inte varför utredningen trots sina tydliga samhälleliga utgångspunkter och sin strävan efter att skapa ett enkelt, hållbart och rationellt avfallssystem väljer att föreslå parallella system för hushållsavfall från privatpersoner och verksamheter. Det är ett förslag som riskerar att motverka snarare än främja utredningens intentioner.

Vi skulle föredra en lösning som mera anknyter till fastigheten som begrepp och där fastighetsägaren har ett ansvar gentemot kommunen att alla fastighetens verksamheter har en tillfredsställande lösning på sina avfallsströmmar. Många verksamheter – till exempel stora butikskedjor – har redan idag bra lösningar som självfallet skall fortsätta (och där kommunen har tillsynsansvar). För andra, oftast mindre, verksamheter kan det vara mera naturligt att komma överens med fastighetsägaren som i sin tur kommer överens med kommunen, än att försöka förhandla fram en lösning med helt nya aktörer.

Särskilt uttalande gjordes av Jonas Nilsson m.fl. (M) enligt följande.

Utredningen har fokuserat på hushållens och verksamheternas avfall och hur samverkan mellan producenter och kommuner kan förbättras i syfte att uppnå en enkelhet för konsumenter och andra användare. När det gäller förslaget om att verksamhetsutövare ska få ta ansvar för hanteringen av allt sitt avfall och att benämningen hushållsavfall begränsas till att bara omfatta hushållen, anser vi att utredningen landar i en korrekt och välkommen slutsats. Men som utredningen också själv uttrycker det är inte slutresultatet, det vill säga utredningens förslag i sin helhet, optimalt.

Framför allt gäller det förslaget om införandet av ett kommunalt monopol. För det är i praktiken det utredningen föreslår i och med att insamlingen av förpacknings- och tidningsavfall från hushållen, det vill säga producentansvarsavfallet, ska övergå från producenterna till kommunerna.

Marknaden för fastighetsnära insamling har varit konkurrensutsatt sedan starten för 15 år sedan Fastighetsägarna har själva kunnat bestämma vilka företagare och entreprenörer som de vill anlita för den service de efterfrågar och idag har cirka 1,5 miljoner hushåll tillgång till fastighetsnära insamling av producentansvarsmaterial. Drygt 1,1 miljoner hushåll kan sortera ut alla producentansvarsfraktioner från det osorterade hushållsavfallet och ungefär hälften av alla flerbostadshus i landet har en fastighetsnära insamling.

I och med att det råder fri konkurrens mellan fria företagare och entreprenörer på marknaden finns det många fördelar att hämta för fastighetsägarna. Entreprenörer och fria företagare har i dialog med fastighetsägarna successivt utvecklat en större och expanderande marknad med kringtjänster som omfattar mer än enbart hämtning av förpackningar och tidningar. I slutänden gynnar det alla parter, inte minst de boende.

Idag finns ungefär 50 000 unika avtal mellan fastighetsägarna och förpacknings- och tidningsindustrin. Avtal som har inneburit att fastighetsägarnas kostnader minskat och hanteringen effektiviserats. Något som bland annat stadens bostadsbolag har haft stor glädje och nytta utav. En stor fördel av det nya tjänsteutbudet är det inte heller är bundet till kommunernas geografiska gränser utan av andra mer adekvata parametrar såsom vilken typ av fastighet som avses varför det finns fördelar för de bolag som har fastigheter i fler kommuner inom ett län eller region.

I de delar av marknaden där kommunerna idag har 75 procent eller mer skiljer sig tydligt från marknaden för fastighetsnära insamling i övrigt. De är mer outvecklade och handlar nästan uteslutande om transport av avfall. Så som dagens system fungerar är kommunen bara en mellanhand mellan fastighetsägaren och entreprenören. Fastighetsägarna har därmed ingen möjlighet att få sina egna specifika tjänstebehov tillgodosedda. Marknaden stagnerar och inga nya entreprenörer eller fria företagare klarar av att överbrygga barriärerna för marknadsinträde.

Vi håller med dem som anser att skötseln av återvinningsstationer lämnar mycket över att önska. Detta borde förpacknings- och tidningsindustrin åtgärda i enlighet med alternativ två i utredningen, det vill säga ställa högre krav på Förpacknings- och tidningsindustrin.

Utredningens förslag saknar en konsekvensbeskrivning av vilka effekter det får. Det är ovanligt att det presenteras ett förslag där en tjänstesektor som består av många privata aktörer; entreprenörer och fria företagare föreslås undanröjas genom att kommunerna tar över verksamheten.

Särskilt uttalande gjordes av Mats Lindqvist m.fl. (MP) enligt följande.

Förvaltningens förslag till svar på Kommunstyrelsens tjänsteremiss är bra.

Men det behövs ett än tydligare helhetsgrepp på avfallsfrågorna, med syftet att omvandla den enes avfall till den andres resurs. För att uppnå detta behövs en tydligare övergång till ett mer kommersiellt baserat avfallssystem, där avlämnaren av avfall får betalt för avfallet i stället för att behöva betala för att bli av med det. Vissa avfallsfraktioner till exempel vitpapper och metallskrot skulle – med rätt förutsättningar – mycket väl kunna generera en vinst. Viktigt är dock att ett mer kommersiellt baserat avfallshanteringssystem inte får leda till fler transporter utan att samlasning och minimerade transportströrelser måste vägas in och få att löna sig i sammanhanget. Californiens ”Zero-waste-koncept” kan vara värt att studera för att se hur mycket av detta koncept som är tillämpbart på svenska förhållanden.

Uppdelningen i givna avfallsfraktioner av samma material mellan förpackningar och icke-förpackningar är i längden ohållbar och behöver omvärderas

Särskilt uttalande gjordes av Stellan Hamrin (V) enligt följande.

Förvaltningens synpunkter är genomtänkta och kloka. De är dessutom redovisade på ett ovanligt pedagogiskt sätt.

Vi vill särskilt påpeka nackdelarna med att privatisera verksamheter som är geografiskt bundna. En central (och då oftast kommunal) hantering som ex. avfallshantering ger stora möjligheter till climateffektiv samordning av hämtning. Vid konkurrens skapas en stor mängd helt onödiga resor, vilket ur både klimat-, miljö- och energisynpunkter är negativt. Det förefaller som om utredaren tror att dagens insamling av olika fraktioner sker samordnat. Så är ju inte fallet utan olika bilar hämtar olika fraktioner eftersom olika fraktioner kräver olika typer av bilar. Förslaget riskerar att leda till ytterligare biltransporter. Bättre vore att kräva samordning och därmed ny utformning av bilarna – en förändring som den fria marknaden inte tycks klara av.

Vi skulle föredra en generell regel om fastighetsnära sortering av alla fraktioner, men inser också de praktiska problemen med detta. Vi stödjer därför t.v. förvaltningens förslag (men diskuterar gärna andra alternativ).

Förvaltningen (utredningen ?) berör inte frågan om enskilda stora producenter av avfall själva kan utnyttja sitt eget avfall externt (egen användning är ju inget problem vad jag vet). Vi kan tänka oss ett system där enskilda, stora aktörer får dispens för att på egen hand lösa frågan förutsatt att det sker på ett resurseffektivt sätt.